

AkersDølen

MEDLEMSBLAD

NR 3 – 2006

GRORUDDALEN HISTORIELAG

September 2006

GRORUDDALEN HISTORIELAG

Stiftet 1981

25 år!

Kaggen gård 1992

**Flere veinavn i
Groruddalen.**

Side 8

Den spennende romanen om
Husmandsjenten fra Lilloesæteren
fortsetter på side 7

**Groruddalen historielag inviterer til mottakelse i
anledning sitt 25-årsjubileum**

side 3

Fra stabburstrappen

I sommer har det vært godt å sitte her på stabburstrappen. Varmt og godt. Selv om vi har holdt kontoret stengt de fire onsdagene i juli har det vært glimrende forhold både i juni og august. Sannelig ser det ut til at også september skal vise seg fra en god side.

I dette jubileumåret har vi markert våre 25 år gjennom Familiedagene 2006 på Bånkall gård. Det arrangementet viste at ulike aktører; bydeler, lionsklubber, historielaget og andre foreninger kan samarbeide om å sette lyset på gamle kulturminner og bruke dem på en positiv og moderne måte. At været ble som det ble bidro også sikkert til at Bånkall-dagene i juni kom ut som en suksess.

31. oktober skal historielaget feire 25-årsjubileet med en kombinert mottakelse og årboklansering i Grorud samfunnshus. I tillegg til medlemmene vil det bli invitert gjester som Groruddalen historielag har samarbeidet med opp gjennom årene. Det blir enkel servering, taler og kåseri. Årbok 2006 får jubileumsutstyr og farger på omslaget. Innholdet er også spennende.

Man kan falle i tanker om så mye når man sitter her på stabburstrappen. For noen dager siden fikk historielagets styre en presentasjon av en undersøkelse som Anne Fikkan, tidligere styremedlem og årbokredaktør, hadde foretatt. Den dreide seg om kulturminnene i vår del av byen, og hun brukte Bydel Bjerke som hovedeksempel.

Med utgangspunkt i Byantikvarens såkalte "Gule liste", viser det seg at bare 1% av Oslos bevaringsverdige og vernede kulturminner befinner seg i bydelene Alna, Bjerke, Grorud og Stovner. Til sammenlikning har det vi kan sammenfatte som "Kristiania" 76% og den vestre delen av Aker 14% av slike kulturminner. Dette skyldes selvsagt ikke at Groruddalen mangler bevaringsverdige kulturminner, og jeg overlater leseren til å gjøre seg sine egne tanker.

Se egen artikkel om temaet i denne utgaven av AkersDølen på side 4.

September 2006,

Bjørn H. Syversen – leder

Lokalhistorie er spennende!

Invitasjon

**Groruddalen historielag inviterer til mottakelse i
anledning sitt 25-årsjubileum
tirsdag 31. oktober 2006 kl. 1900
i Grorud samfunnshus, Gårdsveien 6.**

Lansering av Årbok 2006

PROGRAM:

1. Velkommen ved historielagets leder Bjørn H. Syversen.
2. Tilbakeblikk på de 25 årene. Redaktør Hjalmar Kielland kåserer.
3. Hilsener til Groruddalen historielag.
4. Presentasjon av Årbok 2006.

Det blir enkel servering.

Av hensyn til serveringen må vi be om at interesserte melder seg på
innen onsdag 11. oktober 2006.

Påmelding kan skje enten ved postkort til
Groruddalen historielag,
Postboks 37 Grorud,
0905 OSLO,

eller i e-post til post@grohi.com

eller i telefon 22 16 48 85 onsdager
mellom kl. 1100 og kl. 1400.

Velkommen!

Hurra Ny årbok igjen!

av
Jan Arne Tangerud

Vi nærmer oss på nytt fødselsdagen til Groruddalen historielag i oktober måned. Det er en spesiell begivenhet i år fordi vi fyller 25 år. På dette møtet vil vi ennå en gang presentere en rykende fersk årbok.

Vi er ganske stolte av at et forholdsvis lite historielag klarer å gi ut nytt lokalhistorisk stoff år etter år. Vi har fått med oss Frithjof Funder i årbokkomiteen som er pensjonist, har forlagsbakgrunn og meget interessert i lokalhistorie. Dette har lettet arbeidet betydelig.

Et historielag skal holde på tradisjoner. Derfor har vi beholdt formatet og utseendet fra tidligere år, men har flottet oss litt med fargestrykk på forsiden og baksiden. I tillegg har den et sølvfarget utseende.

Vi er taknemlige for at det stadig kommer nye bidrag til årboken. Ved å gi ut artiklene i bokform blir kunnskapen om vårt nærmiljø bevart for fremtiden. Vi er ikke så lite stolte over at Byantikvaren i Oslo sier at årbøkene til historielaget er de viktigste historiske kildene til vårt nærmiljø. Dette er også en måte å gjøre lokalhistorien kjent på, noe som er en av de viktigste oppgavene til historielaget.

Innholdet, det får dere vite mer om ved å kjøpe årboka. Jeg har lyst til bare å lette litt på sløret. De første sidene har vi gitt plass til et intervju med redaktør Hjalmar Kielland, initiativtakeren til Groruddalen historielag. Dette syntes vi var riktig siden vi har 25 års jubileum i år.

Mange har spurt oss om opplysninger om krigskirkegården på Alfaset. Endelig har vi fått en velskrevet artikkel med flere illustrasjoner om dette temaet. I boka finnes stoff om restaureringen av Bakås skanser, gårdshistorie, barndomsminner fra Høybråten og Refstad, stoff om Grorud stasjon, vannsagene på Grorud og mye, mye mer.

Til slutt har vi med aktuelt stoff om Groruddalen Historielags virksomhet. Historielaget tok initiativ til familiedager på Bånkall gård. Dette var en del av jubileumsarrangementet til historielaget. Gården er regulert til spesialområde for bevaring, og vi ønsket å gjøre stedet mer kjent. Vi har tatt med en del illustrasjoner som viser aktiviteten disse dagene. Det ble til og med arrangert friluftsgudstjeneste og barnedåp på stedet. Som døpefont ble brukt en gryte fra Torbjørn Fossums lokalhistoriske samling.

Kjøp årboken – det er ditt bidrag til vår drift.

Hva er et kulturminne?

Et kulturminne defineres som ethvert spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, og kulturmiljøer er områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng fra før år 1537. Det sier seg selv at slike definisjoner passer på mange objekter og steder også i vårt område. La gå at vår representasjon i den gule listen til Byantikvaren er lav. Noe som forskreker er hvordan myndighetene behandler de få kulturminnene vi har. Verneverdige bygninger forfaller og rives. Andre blir revet til fordel for ulike økonomiske interesser. Alt med velsignelse fra Byantikvaren.

Det siste er at det har dukket opp automatisk fredete objekter i nærheten av Trondheimsveien ved Lunden. Der vil Statens Vegvesen anlegge en ny tilførselsvei, noe som for alltid vil ødelegge kokegropene fra den aller første bosettingen i området. Samtidig leste jeg i avisen i dag at bønder, som under pløying finner sverd og annet fra for eksempel vikingtid, unnlater å melde inn slike funn i frykt for at jordene deres skal bli båndlagt av myndighetene og at de dermed vil få næringsgrunnlaget sitt redusert eller ødelagt. Dette blir sett på med strenge øyne av Riksantikvaren og andre.

Det er forbundet med straffansvar når man unnlater å melde fra om funn av oldsaker. Til tross for dette blir det altså oppbevart historisk verdifulle gjenstander i uthus og låver uten at de antikvariske myndigheter verken kjenner omfang eller detaljer.

De samme myndigheter ser imidlertid bort fra verdien som funnet av kokegroper i Groruddalen vil kunne ha for lokalbefolkningens tilhørighet og rotfeste, og tillater at de tilintetgjøres til fordel for en tilførselsvei som kanskje er overflødig om få år, når Trondheimsveien er nedgradert til tofeltsvei.

Hvor er logikken? Forstå det den som kan.

- henry-

Om veinavn i Groruddalen.

I AkersDølen nr 2 ble opphavsmannen til Garver Ytteborgs vei presentert. Denne gang tar vi for oss fire veier på Rødtvet, hvor den ene er oppkalt etter en forfatter, og de tre andre etter noen av denne forfatters litterære gestalter, personer som aldri har eksistert — annet enn på papiret.

Hans Aanrud ble født september 1863 på gården Aanrud i Vestre Gausdal. Som forfatter debuterte han i 1888 med fortellinger trykt i *Nyt Tidsskrift*. Hans første bok, *Fortellinger*, kom ut i 1891. Hans mange bonde- og barnefortellinger i årene som fulgte var nok basert på barndomsminner fra tiden på gården.

Han var også dramatiker. Komiske folkelivsskildringer ble utgitt i perioden 1896 til 1906. Hans Aanrud døde i 1953.

— 0 —

Veiene

Furer Nymos vei: Det er i skuespillet "Storken" (1896) at furer Nymo opptrer. (Furer av fransk fourrier, en som sørger for føring. I Norge tidligere, underoffisersgrad mellom sersjant og kommandersersjant). Riktignok finnes han også i de to neste skuespillene, men i "Høit til hest" (1901) er han en *forhenværende fanejunker* og gårdbestyrer i en større leiegård i Kristiania. I "Hanan" (1906) er han bare herr Nymo.

Sidsel Sidsærks vei: I 1903 utkom boken "Sidsel Sidsærk og andre kjerringemner", hvor vi kan lese om fattigjenten Sidsel fra bruket "Kikut slott" som fikk en gild stakk av grått vadmel i julegave fra en av storgårdene. Broren som arbeidet på gården hadde den med. Stakken var stor for henne, " ... *den nådde nedpå både bak og foran ....*" som broren fant så morsomt at han kalte henne Sidsel Sidserk. Men det går bra .....

Sølv Solfengs vei: I 1910 kom historien om åtteåringen Sølv fra plassen *Solfeng* som i solrenningen en påskemorgen på *Suluhø* fikk se solen danse. Det går bra her òg .....

Og **Hans Aanruds vei:** Alle veiene fikk sine navn i 1959.

— 0 —

Mange av oss husker vel filmen "Storfolk og småfolk" fra 1951 hvor Harald Heide Steen Jr. debuterte som den motbydelige lille odelsgutten som tyner tjenestefolket når mor og far er borte, og andre tildragelser hentet fra Aanruds fortellinger.

— arne —

